

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 4448
Tarih : 15.02.2024

10/1035

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İmralı Cezaevi'nde 25 yıldır tecrit koşulları altında tutulan, son 35 aydır kendisinden hiçbir şekilde haber alınamayan Abdullah Öcalan üzerinde sürdürülen tecridin; Türkiye'deki sosyal, siyasal, ekonomik, hukuki gelişmelere etkilerinin ve diğer tüm boyutlarıyla sonuçlarının açığa çıkarılarak çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılması ve bir Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederiz. 15.02.2024

Omer OCALAN
Şanlıurfa Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Yüzyılı aşkın süredir devam eden Kürt sorunu, günümüze kadar on binlerce insanın yaşamını yitirmesine, milyonlarca insanın yerinden edilmesine ve büyük ekonomik kayıplara neden olmuş, olmaya da devam etmektedir.

Türkiye'nin içinde bulunduğu çoklu krizlerin temelinde yatan bu sorunun, barışçıl ve demokratik yollardan çözümü için 2012 yılında İmralı Cezaevinde tutulan Abdullah Öcalan ile hükümet ve devlet heyetleri arasında görüşmeler başlamış, adına "Çözüm Süreci" denilen döneme girilmiştir. Ancak Öcalan'ın tüm çabalarına rağmen süreç, 2015 yılında hükümet tarafından sonlandırılmış, akabinde de demokratik, barışçıl çözüm yöntemleri yerine militarist/güvenlikçi politikalara dönmüştür. Cumhuriyet tarihinin en sistematik ve kapsamlı barış girişiminin sonlandırılması ile Öcalan'a uygulanan tecrit ağırlaştırılmış, son 35 aylık dönemde ise tam bir iletişimsizlik halini almıştır.

İşkencenin Önlenmesi Komitesi (CPT), 5 Ağustos 2020'de açıkladığı raporda, İmralı Ada Cezaevi'nden hiçbir şekilde haber alamama halini "incommunicado" yani mutlak iletişimsizlik olarak tarif ederek uygulanan sistemin işkence olduğunu kayıt altına almıştır. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi ise 6 Eylül 2022 tarihinde, "incommunicado tutukluluk haline son verilmesi ve başvurucuların kendi seçecekleri bir avukatla derhal ve herhangi bir kısıtlama olmaksızın erişim sağlanması" kararını almıştır. Ancak Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesinin aldığı bu kararın gereği yerine getirilmediği gibi mutlak iletişimsizlik halini ortadan kaldıracak herhangi bir adım da atılmamıştır.

GEREKÇE

Abdullah Öcalan'a uygulanan ağırlaştırılmış ve iletişimsizliğe dönüşmüş mutlak tecrit, salt bir kişiye “özel bir uygulama” olarak görülemez. Herkes tarafından Kürt sorununun baş müzakerecisi ve temel siyasi aktörü olarak kabul edilen Öcalan'a uygulanan bu insanlık dışı sistem, topluma dönük politik, ekonomik, sosyal, hukuki boyutları ve ciddi anlamda olumsuz yansımaları olan bir tecrit sistemidir.

Tecrit sisteminin İmralı'dan başlayarak bütün cezaevlerinde hayata geçirilmesi bu bağlamda tesadüfi değildir. 2000'li yıllarda F Tipi Cezaevleri ile tartışılmaya başlanan hücre tipi cezaevleri, tam bir izolasyonu hedefleyen yeni model ve versiyonlarıyla hızla yaygınlaşmaktadır. Y tipi, S tipi ve Yüksek Güvenlikli Hapishaneler olarak adlandırılan bu cezaevleri, insanın psişik ve fiziki yapısı üzerinde ciddi tahribatlara yol açmaktadır. Tutuklu ve hükümlüleri dış ortamdan yalıtarak yalnızlaştırmayı, iradesini parçalayarak yok etmeyi, ruhsal ve bedensel olarak yavaş ve sessiz bir imhayı hedefleyen bu yapılar, “tek kişilik odalar” şeklinde kurgulanmıştır. Cezaevlerinde bu dönüşümün en ağır biçimiyle ilk uygulandığı mekân olan İmralı Ada Cezaevi, tecrite dayalı yönetim tekniklerinin de geliştirildiği yerdir.

'Öcalan Yasaları' olarak bilinen ve binlerce mahpusu etkileyen hukuki olmayan yasal düzenlemeler de bu bağlamda ele alınmalıdır. Öcalan'ın şahsına yönelik yapılan hukuki düzenlemelerin başlıcası ise koşullu salıverilme hükümlerinin uygulanmaması ve ölünceye kadar ceza infaz kurumunda kalması yönündeki kanuni düzenlemedir. Ancak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), 18 Mart 2014 tarihinde İmralı'da tutulan Öcalan'a şartlı tahliye olmaksızın ömür boyu hapis cezası verilmesinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 3'üncü maddesinin ihlali olduğuna hükmetmiştir. Bu ihlal kararının gereği yerine getirilmediği gibi İmralı'da fiili olarak devreye konulan birçok uygulama daha sonra kanunlaştırılarak cezaevlerine yayılmıştır. Bu bağlamda Ceza Muhakemeleri Kanunu'nda (CMK) yer alan avukat-müvekkil görüşmesini sınırlayan çok sayıda hüküm ve düzenleme, uygulanan tecrit sisteminin birer yansımasıdır. Mahpusların; ziyaretçileriyle görüşmelerinden, telefon ve iletişim haklarından menedilmesine kadar çeşitli iletişim araçlarından yararlandırılmamaları gibi çok sayıdaki uygulama ilk olarak İmralı Cezaevi'nde devreye sokulmuştur.

Tecridin, “Çözüm Süreci’nde esnetildiği barış ve müzakere sürecinin yürütüldüğü dönemde çatışmalardan kaynaklı ölümler durmuş, huzur ve refahta artış olmuştur. 2013 yılında dönemin başbakanı olan Recep Tayip Erdoğan “Çözüm Sürecinin en önemli sonuçlarından biri de kesinlikle ekonomik göstergeler, ekonomik neticeler olacaktır... Çözüm süreciyle birlikte canları tehditten kurtardığımız kadar, ekonomiye de can suyu olacak yeni bir dönemi, yeni bir süreci başlatmış olacağız.” demiştir. 2013 yılında en yüksek seviyeye çıkan milli gelir, tecritin ağırlaştırılması ve çatışmalı sürecin başlaması ile düşüşe geçmiştir. ‘Bir merminin fiyatını biliyor musunuz?’ anlayışının yarattığı son 40 yıldaki ekonomik maliyetin, trilyon dolar ölçeklerinde olduğu belirtilmektedir.

Kürt sorununun çözümü ve çatışmaların bitirilmesi için baş müzakereci olarak siyasi pozisyonunu koruyan Öcalan’a uygulanan tecrit politikası ekonomik krizi derinleştirmektedir. Öte yandan İmralı’da uygulanan tecrit, siyasi bir yönetim tekniğine de dönüşmeye başlamıştır. Bir yönetim tekniğine dönüşerek toplumsallaşan tecrit özgürlüklerin kısıtlanması, insan hakları ihlallerinin artması, yargısal-hukuki ve ekonomik krizlerin baş göstermesinin altındaki temel sebeptir.

Tüm bu nedenlerle Öcalan üzerinde uygulanan tecritin kaldırılması ve Kürt sorununun demokratik, barışçıl yollarla çözülmesi için 27 Kasım’da cezaevlerinde açlık grevleri, birçok kentte ise “Adalet Nöbeti” tutulmaya başlamıştır. Türkiye başta olmak üzere birçok ülkede eylemler, kampanyalar, protestolar ise devam etmektedir.

Milyonlarca insanın haklı ve meşru talebi olarak Kürt sorununun adalet, eşitlik ve özgürlük temelinde barışçıl ve demokratik yollarla çözülmesi, Türkiye’nin demokratikleşmesinin önünün açılması ile halkların toplumsal barış talebinin hayata geçirilmesi adına İmralı’da uygulanan tecridin sonlandırılması artık bir zarurettir.

Bu bağlamda, mevcut siyasi otoritenin bahsi geçen sorunların çözümünde irade ortaya koyamadığı konusundaki toplumsal endişenin giderilmesinden bahisle Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin tecrit koşullarının hüküm sürdüğü İmralı cezaevini yerinde incelemesi, tecridin Türkiye’deki sosyal, siyasal, ekonomik, hukuki gelişmelere etkilerini ve diğer tüm boyutları ile sonuçlarını açığa çıkarması, çözüm yollarını belirlemesi amacıyla bir araştırma komisyonu kurması gerekmektedir.

1.	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
2	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
3	Simon Gıptiyende	Van	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	YILMAZ HUN	İĞDIR	
15	ZEYNEP ODUNCU	BATMAN	
16	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
17	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
18	SABAHAH ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	